

Envirofilm nadobudol celoslovenský, európsky a svetový rozmer

Stojíme na prahu už 19. ročníka Medzinárodného festivalu filmov o životnom prostredí Envirofilm. Už jeho vek dokazuje, že je to úspešné podujatie s vysokým medzinárodným kreditom. Každým rokom sa ho zúčastňuje zvyšujúci sa počet návštevníkov vo všetkých festivalových mestách, ktorých počet neustále pribúda. O tom, aký bude tento ročník festivalu, sme sa porozprávali s riaditeľom festivalu, doc. Ing. Jánom Ilavským, CSc., štátnym tajomníkom Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky.

Vyhlasovateľom Medzinárodného festivalu filmov o životnom prostredí Envirofilm je Ministerstvo životného prostredia SR. Kde všade sa festival uskutočnil a aké obsahové zameranie sa vybralo pre 19. Envirofilm 2013?

Ministerstvo životného prostredia SR v súčinnosti so Slovenskou agentúrou životného prostredia v Banskej Bystrici, ktorá bola aj tento rok poverená zorganizovaním tohto najväčšieho environmentálneho osvetovo-propagačného podujatia v SR, podporilo jeho realizáciu vo viacerých mestách. Okrem Banskej Štiavnice, Košíc, Kremnice, Krupiny, Poltára, Skalice, Zvolena aj na pôde tohtoročného nováčika v Bratislave. Podujatie sa pritom uskutoční pod patronátom Európskej environmentálnej agentúry, Zastúpenia Európskej komisie na Slovensku a Slovenskej komisie pre UNESCO, v spolupráci s ďalšími spoluorganizátormi, partnermi, sponzormi a médiami. Keďže 8. októbra 2012 bola v Londýne vyhlásená celoeurópska kampaň Európskej komisie na zlepšenie klimatických podmienok na svete, pod názvom *Dobrá klíma pre svet, ktorý mám rád*, Slovenská republika sa k nej prihlásila aj prostredníctvom Envirofilmu 2013. Nazdávam sa, že táto ústredná téma festivalu je plne opodstatnená, lebo s nepriaznivými dôsledkami zmeny klímy sa už začíname stretávať skoro denne a prispôbovanie sa im sa stane nevyhnutnosťou, napriek tomu, že sa ich budeme snažiť zmieriť. To neznamená, že festival a jeho sprievodné podujatia a aktivity sa budú venovať hlavne otázkam zmeny klímy. Pôjde však o široké spektrum environmentálnych problémov a počas festivalového týždňa sa budeme spolu s účastníkmi festivalu, z radov zainteresovaných odborníkov, umelcov, mládeže i celej verejnosti, venovať skoro všetkým sektorom starostlivosti o životné prostredie.

Prečo sa tento už medzinárodne etablovaný festival oproti predchádzajúcim rokom uskutočňuje v posunutom termíne a ako si predstavujete jeho priebeh?

Festival sa začne 3. júna, teda dva dni pred Svetovým dňom životného prostredia. Takéto načasovanie pokladáme na najvhodnejšie, veď poslaním festivalu a jeho sprievodných podujatí je vyburcovať v ľuďoch záujem o aktuálne problémy životného prostredia v rozmanitých kútoch našej Zeme, na ktorej existuje pre nás veľmi podstatný fliček – naše Slovensko. Či chceme alebo nechceme, sme súčasťou nielen európskeho, ale aj celosvetového priestoru a globálnym environmentálnym problémom sa nedokážeme vyhnúť. Envirofilm tak prispieva aj k zlepšeniu informovanosti širokej verejnosti a k zvyšovaniu environmentálneho povedomia nášho obyvateľstva v súlade s Programovým vyhlásením vlády SR. Túto úlohu považujeme za mimoriadne dôležitú, lebo môže výrazne napomôcť aj prevencii pred vznikom environmentálnych škôd. Zabezpečenie environmentálnej bezpečnosti, vhodnosti a využiteľnosti považujeme za prioritu na ceste k udržateľnej budúcnosti. Ohlasy, s ktorými sme sa stretli počas minuloročného festivalu, potvrdzujú, že Envirofilmu sa darí významne podporovať toto poslanie. Verím, že tohtoročný festival túto orientáciu a snahu ešte umocní.

To, že o všetky podujatia festivalu je záujem, svedčia aj programy vo festivalových mestách, ktoré počas celého týždňa budú žiť viac „environmentálne“. V tomto roku sa prvý raz začne festival vo viacerých festivalových mestách dokonca netradične – hromadnou cyklojazdou mestom za účasti známych športovcov.

Aké podujatia pripravili organizátori pre návštevníkov festivalu v jednotlivých festivalových mestách?

Začnem tradične Banskou Bystricou v srdci Slovenska, ktorá predstavuje aj srdce festivalového diania. Už skoro dve desaťročia sa tu premietajú všetky súťažné filmy, v ostatných rokoch v kinosále Múzea SNP. Novinkou v tomto hlavnom meste festivalu bude zapojenie Okresného osvetového strediska a Akadémie umení do premietania nesúťažných filmov v

Foto: Jozef Klinda

Riaditeľ festivalu Ján Ilavský na slávnostnom otvorení Envirofilmu 2012 sa prihovoral auditiu

ich kinosálach. Po celý festivalový týždeň sa tu budú uvádzať vybrané filmové dokumenty, príťažlivé a poučné pre školskú mládež. Študenti Fakulty dramatických umení Akadémie umení sa zároveň vložia do úlohy sprievodcov uvádzaných filmov. Pre kategóriu študentov stredných a vysokých škôl, environmentálnych aktivistov bude v ponuke niekoľko podujatí v Záhrade – centre nezávislej kultúry, napríklad workshop výroby predmetov z recyklovaného materiálu, workshop k európskemu programu Mládež v akcii či workshop pod názvom *Máš nápad? Získaj kompetencie a peniaze na realizáciu!* Festival chce skutočne zaujať čo najširšie spektrum obyvateľov. Ako Relax, zábava, enviro aj v shopping centre sa festival netradične presúva do nákupných centier, kde chce krátkymi filmami pod názvom *Generation 92* z produkcie Európskej environmentálnej agentúry v Kodani priťahovať pozornosť verejnosti na súťažné festivalové filmy a aspoň trochu zmeniť hodnotový rebríček dnešného spotrebiteľa a mladého človeka. Týmto programom chceme poukázať na súčasné problémy, kde jedinou cestou z globálnej krízy je trvalo udržateľné hospodárstvo.

Bratislava debutuje a stáva sa najmladším členom „klubu festivalových miest“. Rozhodlo sa tak len nedávno na úrovni primátora. Predpokladáme, že tohtoročná prvá skúsenosť bude viesť k postupnému rozširovaniu podujatí Envirofilmu aj na pôde hlavného mesta. Premietanie súťažných i nesúťažných festivalových filmov pre Bratislavčanov a návštevníkov mesta je pripravené v Kultúrnom centre Dunaj.

Pre obyvateľov Skalice budú denne, aj vo večerných hodinách, premietané súťažné filmy v Kine Sloboda. O Tajoch Afriky im bude hovoriť skalický cestovateľ. V Záhorskom múzeu Skalica je možné navštíviť výstavu *Včelárstvo v Pomoraví*. Školská mládež vymaluje staré elektrospotrebiče a každý si bude môcť pozrieť výstavné práce Ekoplagát 2013.

Pre najmenších v Banskej Štiavnici sú pripravené nesúťažné filmy a bábkové divadielko. Školská mládež získa zručnosti vo využívaní druhotných surovín v tvorivých dielňach. Práve tradičnej súťaže *My* sa nevieme sťažovať nahlas si účastníci festivalu budú môcť pozrieť spolu so stálymi expozíciami *Praveké jaskynné maľby* a *tvarovanie z hlíny*, *Tajomstvo baníckeho kladivka* a *železka*. Kolekciou filmov o svetovom dedičstve si Banskštiavničania pripomenú 20. výročie zápisu ich mesta do Zoznamu svetového dedičstva.

Vyhlasovateľ:

Organizátori:

Spolupráca:

Slovenská komisia pre UNESCO

Krupina tohtoročný festival odštartuje tiež hromadnou cyklojazdou. Slávnostné otvorenie festivalu bude sprevádzať výsadba loga Envirofilmu z trvaliek. Pre verejnosť a školy počas celého týždňa sa budú premietiť súťažné filmy, uskutoční sa náučná vychádzka, ako aj obhliadka mesta s odborným výkladom. Škôlkari budú maľovať v parku a zabavia sa pri bábkovom divadielku.

Kremnica sa taktiež pripojí k akcii S Envirofilmom pre zdravšiu mladú generáciu. Mestské festivalové dianie uvedie propagačná festivalová cyklojazda a prezentácia aktivít podporovateľov nemotorovej dopravy a zdravého životného štýlu. Okrem premietania súťažných filmov a podujatí v Kraiskej knižnici J. Kollára sa Kremničania pokúsia aj o envirorekord so žiakmi Základnej školy na Angyalovej ulici. Tiež sa chystajú pomalovať staré elektrospotrebiče a umožniť všetkým záujemcom pozeranie slnka s planetáriom Maximiliána Hella.

V **Poltári** Envirofilm otvorí hromadnú cyklojazdu a podujatie Poltárska vetvička, spojené s odbornými prednáškami. Obyvatelia mesta si budú môcť zaspomínať s filmami Slovenského filmového ústavu. Školáci svoju kreativitu preukážu pri maľovaní na elektrospotrebiče. Pripravené sú pre nich ekohry, ekomapy a tvorivé dielne, samozrejme, popri premietaní súťažných filmov. S pedagógmi vyčistia okolie a vytriedia nazbieraný odpad. Práce poltárskych detí a výrobky z plastov si verejnosť bude môcť pozrieť na pripravovaných výstavách.

Pre **Zvolenčanov** je aj v tomto roku pripravené premietanie súťažných filmov v Aule Technickej univerzity. Pribudnú k nim aj zaujímavé filmy zo Slovenského filmového ústavu, beseda so Strážou ochrany prírody a súťaž Spoznaj a chráň, organizovaná Štátnou ochranou prírody SR. Na námestí sa školská mládež sústreďí na tvorivé dielne, pohybové hry o biodiverzite a ochrane prírody, nemotorovú dopravu a získanie zručnosti pri práci

s mapou. Okrem stálych výstav Drevo je vždy živé a Les v zrkadle vedy si verejnosť môže pozrieť umelecké práce študentov na výstave Ekoprúdy.

Európske hlavné mesto kultúry – **Košice 2013** – pripravuje prehliadku súťažných filmov vo viacerých priestoroch a v rôznych časoch, pre dospelých vo večerných hodinách. Od najmenších až po stredoškólkov tu budú pripravené súťaže, tvorivé dielne či aktivity zamerané na triedenie odpadu. Stredoškólkov môžu zaujať informácie o energetickej efektívnosti, spojené s prehliadkou elektromobilu, prípadne to, ako vzniká nový plastový výrobok.

Zatiaľ sme nezráтали všetky podujatia, no celkove ich odhadujem vyše stovky. Snáď účastníkom Envirofilmu bude priať aj počasie, lebo nepresedia celý festival iba v kinosálach.

Aké sú vaše očakávania ako riaditeľa Envirofilmu?

Verím, že tohtoročný Envirofilm bude úspešnejší než vlnajší, čo naznačuje aj vysoký počet kvalitných súťažných environmentálnych filmov z dielne tvorcov mnohých štátov, ale aj množstvo malieb, kresieb, fotografií a animovaných filmíkov z tvorivých rúk detí a mládeže, zaslaných do tradičnej sprievodnej výtvarnej súťaže **Zelený svet**. Tohtoročnou novinkou bude aj literárna súťaž mladých tvorcov na danú tému. Som presvedčený, že na budúci rok jubilejný 20. Envirofilm sa bude organizovať vo viac než v desiatich mestách Slovenska. Už dnes nám avizujú záujem o tento festival ďalšie mestá zo všetkých svetových strán od Banskej Bystrice. Nebránime sa tomu a nevylučujeme ani obce, ktoré majú podmienky a záujem. Možno sa nám postupne podarí dosiahnuť náš sen, že Envirofilmom, a tým aj starostlivosťou o životné prostredie, bude aspoň týždeň žiť celé Slovensko. Tou starostlivosťou o našu krajinu snáď raz aj všetkých týždňov a dní v roku.

Za odpovede poďakovala Alena Kostúriková

Súťažný film Envirofilmu 2013 S Pavlom Barabášom o jeho *Posadnutí horami*

Dokumentárny seriál filmov *Príbehy tatranských štítov* z dielne Pavla Barabáša získal už viacero ocenení, žne úspechy na jednom festivale za druhým. Jeho tretia časť – **Posadnutí horami** zaujala aj členov výberovej komisie Envirofilmu, ktorá ho zaradila medzi 52 súťažných titulov. Film prináša aj pre laikov, ktorí sa horolezectvom nezaobierajú, množstvo zaujímavých informácií o začiatkoch horolezectva v Tatrách a prvých pokoriteľoch jednotlivých tatranských štítov. A k tomu nádherné zábery našich

Ako vznikol nápad spracovať príbehy jednotlivých štítov práve takýmto ojedinelým spôsobom?

Tatry sú symbolom Slovenska, sú to prvé slová našej hymny. Ich histórii a nepoznaným príbehom, ktoré ovplyvnili dianie nielen pod Tatrami, tomu sa venujem od študentských čias, keď som ako nosič vynášal náklady na Zbojnícku chatu. Bolo mi ľúto, ako umierajú svedectvá starých Tatrancov, nezachytené spolu s nimi. A okrem toho som chcel ukázať nielen nevšednú krásu najkrajších štítov Tatier, ale zároveň príťažlivým spôsobom odhaľovať príbehy i odkazy generácií, zapísaných v žule.

Od nápadu po jeho realizáciu niekedy prejde veľa času. Ako to bolo v tomto prípade?

Nakrútil som niekoľko filmov s tatranskou tematikou, ale téma objavovania tatranských štítov vo mne dozrievala každým jedným výstupom na tatranské vrcholy. Je to veľmi náročný projekt na čas, na organizáciu nakrúcania, ktoré často ovplyvňuje rýchlo sa meniace počasie na štítoch, ale i hľadanie pravdy medzi pamätníkmi na slovenskej a poľskej strane najmenších veľhôr sveta.

Koľko času a spolupracovníkov vyžiadala realizácia celého cyklu?

Výroba šesťdielného cyklu začala v roku 2011 a jeho posledné dve časti budú dokončené v priebehu tohto roku. Na filmoch pracovalo niekoľko členov štábu, kameramanov, horolezcov, tatranských horských vodcov i historikov na obidvoch stranách Tatier.

Odkiaľ ste čerpali faktografické informácie a obrazové materiály?

Bola to pre nás mravenčia práca pri vyhľadávaní materiálov v múzeách, archívoch televízií. Veľa materiálov bolo zo súkromných zbierok Tatrancov a nadšencov histórie. Veď najviac informácií sme získali prostredníctvom autentických výpovedí ľudí, ktorí rozprávali príbehy, o ktorých často celý život mlčali.

Považujete aj seba za človeka posadnutého horami?

Jasně! Som posadnutý kadečím.

Spoluorganizátori:

